

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 296/2014-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. mája 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7 MCdo 27/2012 a jeho rozsudkom z 19. februára 2014, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, podľa čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7 MCdo 27/2012 a jeho rozsudkom z 19. februára 2014 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 MCdo 27/2012 z 19. februára 2014 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. apríla 2014 doručená sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 304/2011 a jeho rozsudkom zo 14. marca 2012 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 MCdo 27/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a jeho rozsudkom z 19. februára 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou konania vedeného Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 14 C 46/2010 v postavení žalovanej. V označenom konaní sa žalobca [REDACTED] (ďalej len „žalobca“) domáhal náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená rozhodnutím orgánu štátu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“).

Žalobca odvádzal svoj nárok od toho, že v dôsledku uznesenia Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Banskej Bystrici ČVS: KÚV-48/OVVK-2002

z 1. júla 2002, ktorým mu bolo vznesené obvinenie a začaté trestné stíhanie pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 a 2 zákona č. 140/1961 Zb. Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“), ktorého sa mal dopustiť ako vyšetrovateľ Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru Banská Bystrica v súvislosti s ním vyšetřovanou trestnou vecou, bol prepustený personálnym rozkazom ministra vnútra Slovenskej republiky z 23. júla 2002 (ďalej len „personálny rozkaz“) zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru. Predmetná trestná vec žalobcu bola právoplatne skončená oslobodzujúcim rozsudkom. Žalobca preto považuje uznesenie o vznesení obvinenia za nezákonné rozhodnutie a zastáva v tejto súvislosti názor, že týmto rozhodnutím mu vznikla škoda pozostávajúca z náhrady nákladov na vzdelanie, náhrady odchodného, náhrady za stratu na zárobku a náhrady trov obhajoby v trestnom konaní.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 14 C 46/2010 z 20. septembra 2011 zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi náhradu škody v sume 47 488, 26 € a náhradu trov konania v sume 4 882,04 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V časti o zaplatenie sumy 5 824,87 € okresný súd konanie zastavil. Proti označenému rozsudku okresného súdu (vo výroku o povinnosti zaplatiť istinu s príslušenstvom) podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 15 Co 304/2011 zo 14. marca 2012 označený rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdil a zmenil ho vo výroku o náhrade trov konania tak, že žalobcovi náhradu trov prvostupňového konania nepriznal a zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v sume 527,12 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Na základe podnetu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co 304/2011 zo 14. marca 2012 mimoriadne dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 7 MCdo 27/2012 z 19. februára 2014 tak, že mimoriadne dovolanie zamietol.

V odôvodnení napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza: „... Takto zistený a ustálený skutkový stav nebol v konaní sporným a nenamietal ho ani generálny prokurátor. Jednoznačne z neho vyplýva, že žalobca bol prepustený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru (personálnym rozkazom z 23. júla 2002) potom, čo bolo voči nemu začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie (uznesením z 1. júla 2002), potom, čo bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia (uznesením z 8. júla 2002) a potom, čo bola na neho podaná obžaloba (17. júla 2002) z dôvodov (ako z odôvodnenia personálneho rozkazu vyplýva) korešpondujúcich a zhodných s dôvodmi, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie a aj podaná obžaloba.

Tak ako zákon č. 58/1969 Zb. bližšie nedefinuje pojem škody a ani neupravuje jej rozsah, z ktorého dôvodu treba aplikovať ustanovenia všeobecnej úpravy t. j. citovaný § 442 Občianskeho zákonníka, nevysvetľuje ani vzťah príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou. V právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nezákonným rozhodnutím a škodou vzťah príčiny a následku. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ale skutkovou otázkou, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. Právnym posúdením je vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (akou príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je náhrada požadovaná. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku, lebo každá príčina je niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho), a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu (pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 126/2009, sp. zn. 3 Cdo 130/2010).

Zo sledu relevantných skutočností, vyplývajúcich zo zisteného skutkového stavu, podľa názoru dovolacieho súdu možno dospieť k záveru, že bola preukázaná priama vecná súvislosť príčiny a následku t. j. začatia trestného stíhania a prepustenia zo služobného

pomeru so zmenšením majetku žalobcu (spočívajúce v úhrade nákladov na vzdelanie, v nevyplatenom odchodnom a strate na zárobku).

Preto nemožno súhlasiť s právnym názorom generálneho prokurátora, podľa ktorého nebolo v konaní preukázané splnenie jedného zo zákonných predpokladov zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi podľa zákona č. 58/1969 Zb. a to príčinná súvislosť medzi začatím trestného stíhania žalobcu a prepustením ho zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru, zo zhodných skutkových dôvodov, keď samotný vznik škody nenamietal. Dovolací súd ani nepovažuje za sporné, že žalobcovi prepustením zo služobného pomeru a to z dôvodu, pre ktorý bolo voči nemu začaté trestné stíhanie a podaná obžaloba, vznikla škoda t. j. majetková ujma vyjadriteľná v peniazoch. Nie je ani sporné, že po prepustení zo služobného pomeru žalobca uhradil náklady na získanie vzdelania, že mu nebolo vyplatené odchodné, pretože bol prepustený zo služobného pomeru (podľa § 192 ods. 1 písm. e/ zákona č. 73/1998 Z. z.), a že strata na zárobku žalobcu nastala v súvislosti s prepustením zo služobného pomeru po začatí trestného stíhania a podaní obžaloby, ktorý nárok prináleží žalobcovi aj podľa § 21 zákona č. 58/1969 Zb. (strata na zárobku sa uhrádza, aj keď nejde o škodu na zdraví).“

Vo vzťahu k námietke generálneho prokurátora týkajúcej sa nevyužitia opravných prostriedkov proti personálnemu rozkazu najvyšší súd v napadnutom rozsudku uvádza, že «... nepodanie správnej žaloby, považuje dovolací súd za irelevantnú. Treba totiž zdôrazniť, že žalobca bol prepustený zo služobného pomeru na základe skutkových okolností, pre ktoré bolo proti nemu začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie a následne podaná obžaloba. Z týchto skutkových okolností by vychádzal aj príslušný súd v správnom konaní, čo konštatoval aj generálny prokurátor, keď citoval z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. mája 2006, sp. zn. 1 Sž 15/2004... „konanie o prepustení zo služobného pomeru policajta nemožno zameniť s trestným konaním a toto konanie nezávisí od výsledku trestného konania, ak sú pre účely takého konania využité dôkazy z trestného konania, lebo tieto podliehajú hodnoteniu v zmysle § 238 ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z.“ Vychádzajúc z uvedeného až oslobodením žalobcu spod obžaloby (rozsudkom okresného súdu z 5. septembra 2007 v spojení s uznesením krajského súdu z 9. januára 2008) vyšla najavo

nezákonnosť trestného stíhania žalobcu, ktorého dôsledkom (napriek tomu, že podľa zákonnej úpravy, na ktorú generálny prokurátor poukazuje, „len“ začatie trestného stíhania nie je dôvodom pre prepustenie zo služobného pomeru) bolo prepustenie zo služobného pomeru, v príčinnej súvislosti až s ktorým si žalobca mohol uplatniť nárok titulom náhrady škody.

Z uvedeného vyplýva, že námietky generálneho prokurátora smerujúce k záveru súdov o preukázaní predpokladov vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu uplatnenú žalobcom, vrátane príčinnej súvislosti medzi vznesením obvinenia a prepustením zo služobného pomeru nemajú oporu v skutkových zisteniach, ktoré z vykonaných dôkazov súdy nižšieho stupňa vyvodili, a na základe ktorých dospeli aj k (správne) právne záveru o vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi nezákonným rozhodnutím v priznanom a (mimoriadnym dovolaním) napadnutom rozsahu.».

Sťažovateľka tvrdí, že v jej veci konajúce všeobecné súdy nesprávne posúdili príčinnú súvislosť medzi uznesením o vznesení obvinenia ako nezákonným rozhodnutím a skončením služobného pomeru žalobcu, pričom poukazuje na skutočnosť, že služobný pomer žalobcu bol ukončený personálnym rozkazom, ktorý bol vydaný v správnom konaní a ktorý žalobca napadol rozkladom, ktorý bol ako nedôvodný zamietnutý. Sťažovateľka argumentuje tým, že personálny rozkaz bol vydaný na základe samostatného dokazovania uskutočňovaného podľa príslušných ustanovení zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších predpisov. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka poukazuje na to, že žalobca sa v rámci správneho súdnictva žalobou nedomáhal preskúmania právoplatného správneho rozhodnutia – personálneho rozkazu, ktorým bol prepustený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru. Sťažovateľka ďalej tvrdí, že všetky žalobcom uplatnené nároky v konaní pred okresným súdom vedenom pod sp. zn. 14 C 46/2010 vznikli v dôsledku ukončenia jeho služobného pomeru personálnym rozkazom, a zdôrazňuje, že len v prípade, ak by personálny rozkaz bol zrušený (či už na základe konania o rozklade, alebo v rámci rozhodovania v správnom súdnictve), mohla by žalobcovi vzniknúť škoda, ktorá by bola v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím – personálnym rozkazom, ktorým bol ukončený služobný pomer žalobcu.

Vznesenie obvinenia žalobcovi nebolo podľa názoru sťažovateľky predpokladom ani dôvodom ukončenia služobného pomeru so žalobcom, a teda neexistuje bezprostredný súvis medzi vznesením obvinenia a skončením služobného pomeru žalobcu. *„Osoba voči ktorej bolo vznesené obvinenie požíva prezumpciu neviny, ak sa zamestnávateľ alebo služobný úrad rozhodne ukončiť pracovný alebo služobný pomer pre zhodné skutkové dôvody, pre ktoré bolo vznesené obvinenie, musí byť schopný tieto skutkové dôvody preukázať. Platnosť skončenia pracovného alebo služobného pomeru môže byť predmetom súdneho konania, kde súd nie je viazaný rozhodnutím o vznesení obvinenia. Otázka trestnoprávnej zodpovednosti nie je totožná s okolnosťami tvoriacimi podklad pre personálne opatrenie, ktoré je nezávislé od rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní. Dôvody prepustenia policajta zo služobného pomeru musia byť dané a existovať v čase prepustenia policajta, bez ohľadu na výsledky samotného trestného konania. Pri prepustení zo služobného pomeru sa totiž neskúma naplnenie znakov skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu, ale celkom iné zákonné dôvody tohto personálneho opatrenia.“*

Sťažovateľka argumentuje vo vzťahu k existencii príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou aj rozsudkom najvyššieho súdu *„sp. zn. 2 Cdo 292/2006 (publikovaný pod č. 2 ZSP 1/2008), podľa ktorého atribútom príčinnej súvislosti je priamosť pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný, nestačí, ak je iba sprostredkovaný...“*.

Sťažovateľka tiež tvrdí, že v jej veci konajúce všeobecné sudy sa odchýlili od ustálenej judikatúry všeobecných súdov k problému, ktorý bol podstatou napadnutého súdneho konania, pričom v tejto súvislosti poukazuje na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Sž 3/04 z 21. októbra 2004.

Podľa sťažovateľky sú napadnuté rozsudky krajského súdu a najvyššieho súdu *„arbitrárne a nepreskúmateľné, pretože žiadnym alebo nedostatočným spôsobom reagujú na námietky a tvrdenia sťažovateľa a sú bez akéhokoľvek zdôvodnenia a prijateľného*

vysvetlenia svojich záverov, ktoré sa odchyľujú od konštantnej judikatúry súdov v analogických veciach“.

Sťažovateľka sa domáha, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1/ Základné práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základné právo sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 14. 03. 2012, sp. zn. 15 Co/304/2011 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok prvostupňového súdu o povinnosti sťažovateľa zaplatiť žalobcovi 47.488,26 € a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. 02. 2014, sp. zn. 7 MCdo 27/2012, ktorým zamietol mimoriadne dovolanie, boli porušené.

2/ Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 14. 03. 2012, sp. zn. 15 Co/304/2011 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok prvostupňového súdu o povinnosti sťažovateľa zaplatiť žalobcovi 47.488,26 € a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. 02. 2014, sp. zn. 7 MCdo 27/2012, ktorým zamietol mimoriadne dovolanie, zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 296/2014-12 z 23. mája 2014 ju v časti namietaného porušenia základných práv a slobôd podľa ústavy a práv podľa dohovoru vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 7 MCdo 27/2012 z 19. februára 2014 prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval sťažovateľku a predsedu najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu najvyššieho súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Sťažovateľka a predsedníčka občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia sťažovateľky a predsedníčky občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. KP 3/2014 z 11. augusta 2014 uviedla, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu *„obsahuje dostatok skutkových aj právnych záverov, pričom jeho výklad a závery nie sú svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu... Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia, ktoré je dostatočne odôvodnené a má oporu v zistenom skutkovom stave. Keďže nemožno súhlasiť s námietkami sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti navrhujem, aby jej ústavný súd nevyhovel.“*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu; napadnutým rozsudkom

najvyšší súd zamietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co 304/2011 zo 14. marca 2012.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 5 ústavy iné zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Kľúčová námietka sťažovateľky z hľadiska rozsahu ústavného prieskumu vymedzeného uznesením ústavného súdu o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie len vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu spočíva v tom, že podľa presvedčenia sťažovateľky najvyšší súd (a pred ním krajský súd) nesprávne posúdil príčinnú súvislosť medzi uznesením o vznesení obvinenia ako nezákonným rozhodnutím a skončením služobného pomeru žalobcu. Sťažovateľka argumentuje tým, že rozhodnutím, na základe ktorého bol ukončený služobný pomer žalobcu, bol personálny rozkaz vydaný v správnom konaní, ktorý síce žalobca napadol rozkladom, avšak po zamietnutí rozkladu už nepodal proti rozhodnutiam správnych orgánov žalobu v správnom súdnictve.

II.1 Skutkový stav

Ústavný súd v nadväznosti na kľúčovú námietku sťažovateľky rekapituloval skutkový stav predmetnej veci, z tejto rekapitulácie vyplývajú tieto skutočnosti:

1. Žalobca bol prepustený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru podľa § 192 ods. 1 písm. e) zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe príslušníkov polície“) personálnym rozkazom.

2. Dôvodom prepustenia žalobcu zo služobného pomeru bola skutočnosť, že v presne nezistenom dni v júni 2002 žiadal od [REDAKOVANÉ] z obce [REDAKOVANÉ] „33 litrov“, čo tento pochopil ako 33 litrov vína, na čo mu žalobca mal vysvetliť, že ide o čiastku v sume 33 000 Sk za to, že mu zabezpečí, aby nebol zákonným spôsobom postihnutý za dopravnú nehodu, ktorej bol účastníkom a ktorú žalobca z titulu svojho služobného zaradenia v predchádzajúcom období vyšetruoval. Z tejto sumy mala byť čiastka 8 000 Sk použitá na zaplatenie peňažného trestu a čiastka 25 000 Sk mala byť pre prokurátora. Uvedenú finančnú sumu mal [REDAKOVANÉ] priniesť 1. júla 2002 do kancelárie č. [REDAKOVANÉ] v budove Okresného riaditeľstva Policajného zboru Banská Bystrica. [REDAKOVANÉ] dňa 25. júna 2002 oznámil pracovníkom inšpekčného odboru Úradu inšpekčnej služby Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, že ho žalobca požiadal o uvedenú sumu s tým, že mu potom zariadi, aby mu nebol uložený trest zákazu činnosti. Dňa 1. júla 2002 asi o 8.00 h sa [REDAKOVANÉ] skutočne dostavil do uvedenej kancelárie a na chodbe, v priestore pri výfahu, odovzdal žalobcovi v obálke označenú sumu, ktorý ju následne v priebehu vyšetrovania tejto trestnej veci vydal v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov vyšetrovateľovi. Zvlášť hrubé porušenie služobnej prísahy žalobcu malo spočívať v tom, že nebol čestným a disciplinovaným príslušníkom Policajného zboru, keď svoje sily

nevynaložil na ochranu práv občanov, ale naopak, svojím protiprávnym konaním do týchto práv zvlášť hrubým spôsobom zasiahol tým, že požiadal [REDACTED] o sumu 33 000 Sk s príslubom, že zabezpečí, aby nebol zákonným spôsobom postihnutý za dopravnú nehodu, pričom uvedenú sumu 1. júla 2002 od [REDACTED] prevzal v budove Okresného riaditeľstva Policajného zboru Banská Bystrica.

3. Z personálneho rozkazu vyplýva, že skutkový stav v personálnom konaní bol zistený a preukázaný šetrením nadriadeného, ktorý ako dôkazy použil výsledky vlastného šetrenia, ako aj dôkazy obsiahnuté vo vyšetrovacom spise Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Banskej Bystrici ČVS: KUV-48/OVVK-2002.

4. Personálny rozkaz napadol žalobca rozkladom, ktorý bol rozhodnutím Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. Čp: K-166/PK-2002 zo 7. októbra 2002 zamietnutý a napadnuté rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa bolo potvrdené.

5. Žalobca bol uznesením o vznesení obvinenia ako vyšetrovateľ Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru Banská Bystrica obvinený z trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 a 2 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť v súvislosti s ním vyšetřovanou trestnou vecou proti obvinenému [REDACTED] [REDACTED] (ide o rovnaký skutkový základ ako v prípade personálneho konania o prepustenie zo služobného pomeru).

6. Rozsudkom Okresného súdu Brezno sp. zn. 1 T 17/2004 z 5. septembra 2007 bol žalobca spod obžaloby oslobodený, pretože skutok, pre ktorý bol stíhaný, nebol podľa označeného rozsudku trestným činom. V odôvodnení označeného rozsudku Okresný súd Brezno poukázal na vykonané dokazovanie, na základe ktorého, rešpektujúc zásadu v pochybnostiach v prospech obžalovaného, dospel k záveru, že nemohol rozhodnúť v neprospech žalobcu. Konštatoval, že nie je vylúčené, že obžalovaný sa dopustil uvedeného skutku, avšak jeho spáchanie nebolo nepochybne a s úplnou istotou preukázané (poukázal okrem iného na nepreukázanie úmyslu žalobcu zadovážiť sebe alebo inému

prospech, ani jeho úmysel prijať, žiadať alebo dať si sľúbiť úplatok, či úmysel za úplatok konať alebo sa zdržať konania, a tak porušiť svoje povinnosti).

7. Proti oslobodzujúcemu rozsudku Okresného súdu Brezno podal príslušný prokurátor odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 3 To 262/2007 z 9. januára 2008 tak, že odvolanie zamietol.

II.2 Relevantná právna úprava

Podľa § 192 ods. 1 písm. e) zákona o štátnej službe príslušníkov polície policajti sa prepustí zo služobného pomeru, ak porušil služobnú prísahu alebo služobnú povinnosť zvlášť hrubým spôsobom a jeho ponechanie v služobnom pomere by bolo na ujmu dôležitých záujmov štátnej služby.

Podľa § 17 ods. 1 zákona o štátnej službe príslušníkov polície občan pri vzniku služobného pomeru policajta skladá služobnú prísahu, ktorá znie:

„Sľubujem vernosť Slovenskej republike. Budem čestný, statočný a disciplinovaný. Svoje sily a schopnosti vynaložím na to, aby som chránil práva občanov, ich bezpečnosť a verejný poriadok, a to aj s nasadením vlastného života. Budem sa riadiť ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi. Tak prisahám!“

Podľa § 48 ods. 3 zákona o štátnej službe príslušníkov polície policajt je povinný

a) plniť svedomite úlohy, ktoré sú mu uložené ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, ako aj úlohy uložené rozkazmi, nariadeniami, príkazmi a pokynmi nadriadených, ak bol s nimi riadne oboznámený,

b) vykonávať štátnu službu osobne, riadne a včas,

c) oznámiť bezprostredne nadriadenému poruchy a nedostatky, ktoré ohrozujú alebo sťažujú výkon štátnej služby, a hroziacu škodu,

d) zakročiť, ak hrozí škoda a na jej odvrátenie je potrebný neodkladný zákrok; nemusí tak urobiť, ak mu v tom bráni dôležitá okolnosť alebo ak by tým seba alebo iné osoby vystavil vážnemu ohrozeniu,

e) pri výkone štátnej služby dodržiavať pravidlá služobnej zdvorilosti a správať sa slušne k štátnym zamestnancom a v služobnom styku aj k ostatným občanom,

f) zdržať sa konania, ktoré by mohlo viesť k stretu dôležitého záujmu štátnej služby s osobnými záujmami, najmä nezneužívať informácie získané v súvislosti s výkonom služby na vlastný prospech alebo na prospech iného,

g) v štátnej službe i mimo štátnej služby zdržať sa konania, ktoré by mohlo narušiť vážnosť Policajného zboru alebo ohroziť dôveru v tento zbor,

h) dodržiavať služobnú disciplínu,

i) vykonávať štátnu službu nestranne,

j) poskytnúť Policajnému zboru osobné údaje,⁸⁾ ktoré sú nevyhnutné na realizáciu práv a povinností vyplývajúcich zo služobného pomeru,

k) plne využívať čas služby a dodržiavať ustanovený základný čas služby v týždni, prípadne kratší čas služby v týždni; to neplatí v prípade, že mu bolo udelené služobné voľno alebo dovolenka,

l) byť pri výkone štátnej služby ustrojený a dbať o náležitú úpravu svojho zovňajšku,

m) oznámiť bezodkladne bezprostredne nadriadenému príbuzenské vzťahy podľa § 18, ktoré vznikli počas trvania služobného pomeru,

n) plniť aj povinnosti vyplývajúce z iných všeobecne záväzných právnych predpisov.

Podľa § 1 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len „štátny orgán“). Štát zodpovedá taktiež za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu spoločenskej organizácie vydaným pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli.

Podľa § 2 zákona o zodpovednosti za škodu právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím majú tí, ktorí sú účastníkmi konania a boli poškodení nezákonným rozhodnutím vydaným v tomto konaní.

Podľa § 3 zákona o zodpovednosti za škodu ak nejde o prípady hodné osobitného zreteľa, možno nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím priznať len vtedy, ak účastník využil možnosť podať proti nezákonnému rozhodnutiu odvolanie, rozklad, námietky, odpor alebo sťažnosť.

Podľa § 4 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Rozhodnutím tohto orgánu je súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný.

II. 3. Právne posúdenie veci

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd (rovnako ako pred ním okresný súd a krajský súd) ho založil na právnom závere o existencii príčinnej súvislosti medzi vznesením obvinenia žalobcovi a jeho prepustením zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru, v dôsledku čoho žalobcovi vznikla škoda pozostávajúca z úhrady nákladov na vzdelanie, nevyplateného odchodného a straty na zárobku.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku k tomuto právnomu záveru okrem iného uviedol: *„Treba totiž zdôrazniť, že žalobca bol prepustený zo služobného pomeru na základe skutkových okolností, pre ktoré bolo proti nemu začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie a následne podaná obžaloba. Z týchto skutkových okolností by vychádzal aj príslušný súd v správnom konaní, čo konštatoval aj generálny prokurátor, keď citoval z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. mája 2006, sp. zn. I Sž 15/2004... až oslobodením žalobcu spod obžaloby (rozsudkom okresného súdu*

z 5. septembra 2007 v spojení s uznesením krajského soudu z 9. januára 2008) vyšla najavo nezákonnosť trestného stíhania žalobcu, ktorého dôsledkom (napriek tomu, že podľa zákonnej úpravy, na ktorú generálny prokurátor poukazuje, „len“ začatie trestného stíhania nie je dôvodom pre prepustenie zo služobného pomeru) bolo prepustenie zo služobného pomeru, v príčinnej súvislosti až s ktorým si žalobca mohol uplatniť nárok titulom náhrady škody.“

Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním predmetnej veci v prvom rade konštatuje, že v prípade prepustenia príslušníka Policajného zboru zo služobného pomeru ide o personálne opatrenie za porušenie služobnej prísahy a služobnej povinnosti, ktoré nemožno stotožňovať s trestnoprávnou zodpovednosťou. Porušenie služobnej prísahy nemusí dosiahnuť intenzitu trestného činu a dôvody prepustenia príslušníka Policajného zboru zo služobného pomeru môžu byť napriek tomu splnené. V rámci personálneho konania sa konanie príslušníka Policajného zboru neposudzuje z hľadiska vykazovania znakov trestného činu, ale ako konanie v rozpore so služobnou prísahou. Nie každé porušenie zákona musí byť trestným činom alebo priestupkom.

Najvyšší súd vo svojej ustálenej judikatúre k v tomto konaní posudzovanému právnemu problému opakovane uvádza, že „... *Trestné konanie pred orgánmi činnými v trestnom konaní a konanie o prepustení žalobcu zo služobného pomeru sú dve odlišné konania, zverené zákonmi odlišným orgánom, upravené odlišnými právnymi predpismi. Otázka trestnoprávnej zodpovednosti nie je zhodná so skutočnosťami, ktoré tvoria podklad pre prijaté personálne opatrenie – prepustenie zo služobného pomeru. ... Správne orgány vo veciach služobného pomeru policajtov majú totiž zákonom danú kompetenciu konať samostatne, nezávisle od výsledkov iného napr. trestného konania. Ani samotný záver orgánov činných v trestnom konaní o vine resp. nevine žalobcu zo spáchania trestného činu nemôže mať žiaden vplyv na závery orgánov v personálnom konaní. Prípadný oslobodzujúci rozsudok taktiež neznamená, že žalobca sa nedopustil porušenia služobnej prísahy alebo služobnej povinnosti zvlášť hrubým spôsobom, pretože takéto porušenie služobnej prísahy alebo služobnej povinnosti nemusí dosahovať intenzitu trestného činu.“ (napr. rozhodnutia*

1 Sžo 113/2008 z 26. mája 2009, 1 Sžo 385/2009 z 22. marca 2011, 4 Sžo 10/2011 z 23. marca 2011).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03, III. ÚS 181/04).

Aj keď z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že pri uplatňovaní svojej právomoci vyplývajúcej z čl. 127 ústavy do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov zasahuje v zásade len výnimočne, v posudzovanom prípade to považuje za potrebné, keďže právne závery, na ktorých je založený napadnutý rozsudok najvyššieho súdu považuje z ústavného hľadiska za neakceptovateľné a neudržateľné. Z dosiaľ uvedeného totiž zjavne vyplýva, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku nerešpektoval ustálenú súdnu prax, ktorá dôsledne rozlišuje medzi stíhaním príslušníka Policajného zboru za to isté konanie (za ten istý skutok) v trestnom konaní a v personálnom konaní o prepustenie zo služobného pomeru. Judikatúra najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že prípadné oslobodenie príslušníka Policajného zboru v trestnom konaní ešte neznamená, že tento sa identickým konaním nedopustil porušenia služobnej prísahy alebo služobnej povinnosti zvlášť hrubým spôsobom, ktoré by zakladalo dôvod na prepustenie zo služobného pomeru.

Za daných okolností by ústavný súd prípadne mohol akceptovať právne názory najvyššieho súdu vyjadrené v napadnutom rozsudku len v prípade, ak by najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom objasnil, z akých dôvodov vo veci sťažovateľky nerešpektoval ustálenú judikatúru všeobecných súdov v porovnateľných veciach.

V nadväznosti na už uvedené ústavný súd považuje za potrebné rekapitulovať v súlade s ustálenou judikatúrou všeobecných súdov základné právne východiská k ústavne akceptovateľnému posúdeniu právneho problému nastoleného sťažnosťou sťažovateľky.

Oprávnenie preskúmať dôvodnosť a správnosť (akceptovateľnosť) rozhodnutia správneho orgánu (personálneho rozkazu) o prepustení príslušníka Policajného zboru zo služobného pomeru patrí do právomoci všeobecných súdov v rámci správneho súdnictva (§ 247 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku).

V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci je nesporné, že skutok, pre ktorý bol žalobca trestne stíhaný, teda skutok, pre ktorý bolo žalobcovi vznesené obvinenie (pričom následne bola za tento skutok proti žalobcovi podaná obžaloba) bol vymedzený rovnako ako konanie – skutok, pre ktorý bolo voči žalobcovi vedené personálne konanie a výsledkom ktorého bolo jeho prepustenie zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru personálnym rozkazom.

Škoda, ktorú si žalobca v napadnutom súdnom konaní uplatňoval a na náhradu ktorej bola sťažovateľka zaviazaná, je škodou pozostávajúcou z úhrady nákladov na vzdelanie, nevyplateného odchodného a straty na zárobku.

Výsledkom trestného konania vedeného proti žalobcovi je právoplatné rozhodnutie o jeho oslobodení zo skutku, ktorý sa mu kládol za vinu, pretože tento skutok nie je trestným činom.

Výsledkom personálneho konania vedeného proti žalobcovi je právoplatné rozhodnutie (personálny rozkaz) o prepustení žalobcu zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru, z ktorého vyplýva, že konaním, ktoré sa mu kládlo za vinu, žalobca porušil služobnú prísahu alebo služobnú povinnosť zvlášť hrubým spôsobom a jeho ponechanie v služobnom pomere by bolo na ujmu dôležitých záujmov štátnej služby.

Dôvodnosť prepustenia žalobcu zo služobného pomeru nebola nikdy podrobená súdnemu prieskumu v na to určenom konaní (správne súdnictvo) a rozhodnutie o jeho prepustení zo služobného pomeru (personálny rozkaz) nebolo nikdy zrušené. Fakt, že predmetný skutok nie je trestným činom, ešte bez ďalšieho podľa názoru ústavného súdu nemôže viesť k záveru (aj s poukazom na citovanú judikatúru najvyššieho súdu), že predmetný skutok nemôže byť kvalifikovaný ako disciplinárne previnenie spočívajúce v porušení služobnej prísahy alebo služobnej povinnosti zvlášť hrubým spôsobom, pričom ide o konanie, za ktoré možno príslušníka Policajného zboru prepustiť zo služobného pomeru.

II.3 Závery

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že právny záver obsiahnutý v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu o existencii príčinnej súvislosti medzi škodou, ktorej náhradu si žalobca uplatňoval v napadnutom konaní v súvislosti so svojím prepustením zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru, a obvinením, ktoré mu bolo vznesené v jeho trestnej veci, je nielen v rozpore s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu, ale zároveň ho možno považovať za arbitrárny a z ústavného hľadiska za neakceptovateľný a neudržateľný. Ústavný súd preto rozhodol, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s porušením jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Medzi čl. 20 ods. 5 ústavy a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nenašiel ústavný súd takú súvislosť, ktorá by zakladala dôvod na vyslovenie jeho porušenia, a preto v tejto časti sťažnosti nevyhoviel (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší...

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o tom, že rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 MCdo 27/2012 z 19. februára 2014 boli porušené základné práva sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o jeho zrušení a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky aj vrátiť vec v zmysle § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde najvyššiemu súdu na nové prerokovanie (bod 2 výroku nálezu). Po zrušení napadnutého rozsudku a vrátení veci na ďalšie konanie bude najvyšší súd povinný opätovne rozhodnúť o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2015